

חיוך מפויים

שמעון בלס

בעדייה, בשמלת הערב עמוקת המחשוף ובחיוכה הנדיב, יודעת רות למשוך תשומת לב ולהיות תמיד מוקפת גברים. אך מי מבין אלה יודע דבר על חייה לבר מהיותה נשואה ליעקב שגיב אחרי שהתגרשה מבעלה הראשון ועקרה לארצות-הברית?

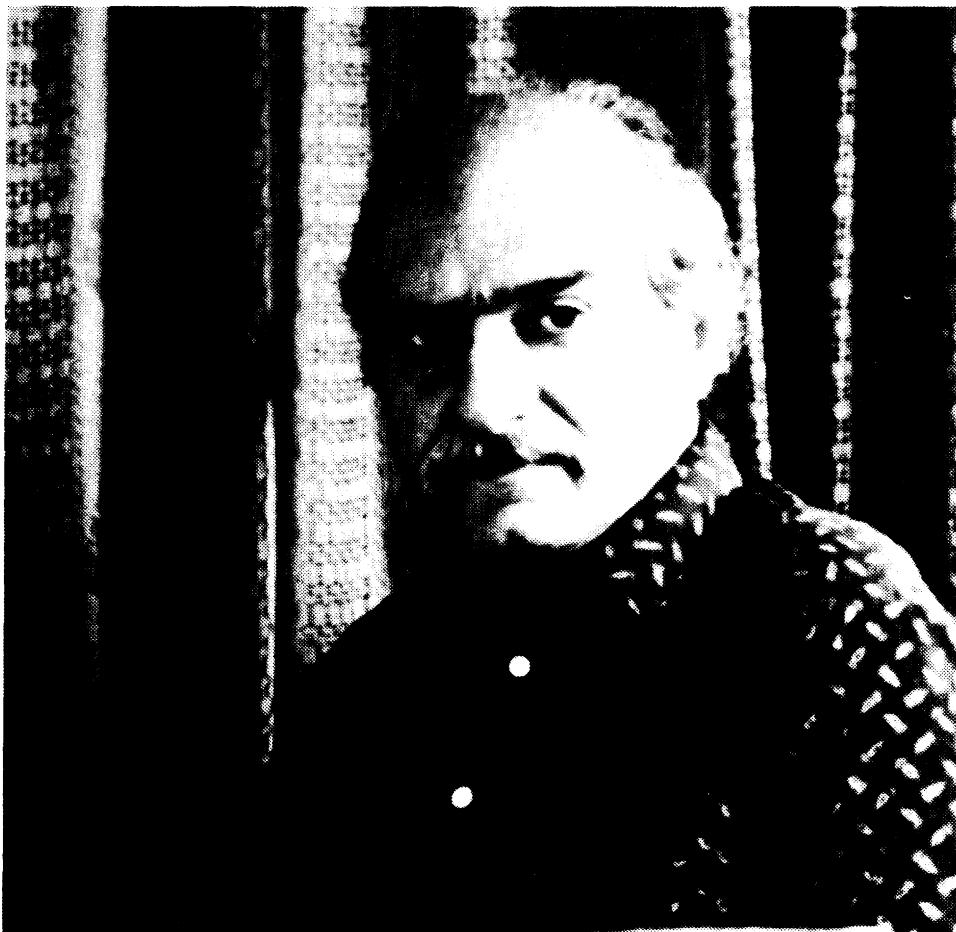
מחשבה זו חלפה בראשה של גבי אשר עמדה ליד שולחן המשקאות וגביע שמפניה בידה. ההתקלות ליד השולחן רפתה מעט ובינתיים נפתה הידידה שעמה שוחחה זה עתה כדי להשמיע מחמאות לאשתו של חבר-כנסת ממפלגת השלטון. גבי נסוגה שני צעדים לאחור והכירה תודה לידידתה שלא קיימה מצוות נימוסין מלומדה להציגה לפני בני הזוג. בסלון רחב הידיים התגודדו המוזמנים קבוצות קבוצות וחלק מהם יצא אל הגינה והתפרס על פני הדשא. "מסיבת-פרידה". אמרה לעצמה וחיוך נוגה תלוי על שפתיה. כך אמרה ליהודה בדרך; השיב שאכן זו תהיה הזדמנות להיפרד מידידים כפי שהציעה רות לא חשבה על פרידה מרות שגיב ומאורחיה, מה גם שאין היא חשה 'בות חברה רועשות כגון זו. סלידה ממלאת את נפשה מצהלת הקולות הנבוכים, מהפנים הצלובים חיוכים נהנתנים, מהמאמץ למצוא חן. בני-אדם להחלפת רכילות, דמויות המנערות מעליהן שכבת אבק עבה וניצבות לפניך להפיק הכרה בידידות מופרכת.

היא חזרה להסתכל לעבר המארחת ויכלה לקלוט, למרות המהומה מסביב, את קולה נגוע הצרירות ובעל ההברה הסמכותית המאלצת את בני שיחה להקשיב לה בלא הפרעה. באנגלית אמריקאית מודגשת סיפרה רות שגיב על אביה שבנה את הבית לפני כחמישים שנה ובחר לקבוע אותו דווקא בעמק, כך שבחודשי הקיץ היא מתעוררת מדי בוקר לזימרת הציפורים. החבורה הפיקה צחוק של חנופה מזוייפת ומישהו הזדרז להקריב אליה מאפרה להטיל בה את אפר הסיגריה הנתונה בין אצבעותיה. מתוך צחוקו הפוער את פיו עב השפתיים, נפנה יהודה לעברה והניף את זרועו בתנועה מזרזת אשר הסכה אליה את מבטם של רות ואחדים מבני החבורה.

גבי קרבה אליהם בפסיעות מדודות ועמדה ליד בעלה. האורח הזר אמר משהו על אפריקה ורות הודיעה בנימה פסקנית שיש לשאול בדעתו של בעלה שהוא מומחה ליבשת זאת. מיד התנדב יהודה לקרוא לו מהגן, וכאשר חזר בלוויית איש העסקים רחב הגרם, הפגינה גבי את מורת רוחה מבעלה בהפנותה גבה אליו כשבא ועמד לידה. שוב לא הקשיבה להמשך השיחה ומדי פעם הסכה פניה לצד הכניסה וככל שעבר הזמן ניכרו במבטה דריכות וקוצר-רוח. השעה היתה כבר מאוחרת ואורחים אחדים החלו לפרוש כשהם עוברים מקבוצה לקבוצה ולוחצים ידיים. רות יצאה מתוך החבורה להיפרד מהפורשים ובעלה המשיך לשאת את אמרו בקולו העבה הנשלף באיטיות מתוך חזהו הרחב והשרירי. גבי חשבה על הסידורים שנותרו עוד להשלים בבית. על הקימה למחרת בשש בבוקר כדי לקחת את הילדים מההורים ולצאת לנמל התעופה, אבל יהודה לא נראה מוטרד ומתנהג כאילו עתותיו בידו.

לא, אין עוד סיכוי. משהו קרה. היה לה חשש כזה כשישבו אצל ההורים. אמרה לבעלה, הנה אנו משתהים כאן ואולי מישהו מחפש אותנו. אבל ההורים לא הניחו להם לצאת והילדים סירבו ללכת לישון בטרם עזיבתם. רק עליו חשבה: "אני שונא פרידות", אמר לה, "ניפגש אצל רות באווירה עליזה". אין זו דרכו שלא להודיע. רות ודאי יודעת את הסיבה, אבל איך לשאול אותה? לבקש מיהודה שישאל? הוא נתון כל כולו לשיחה עם הזר. "יהודה בחור טוב אבל לא לפי טעמי", אמר לה, כן, בחור טוב ומסביר לו פנים, אבל ידידות לא שוררת ביניהם. "מוטב כך", אמר לה, "אין סכנה לעורר חשדות". הוא חשב על אשתו והיא לא אמרה דבר. יהודה אינו חשדן, עולמו מצטמצם במשפחה ובמחקר ואין לו פנאי לטרדות מסוג זה, אבל היא ארוגנטית עם האף למעלה. ידידה טובה של רות והיא אשר קירבה אותו אל ביתה ואל בעלה המשחק אתו שח בשבתות. "אנחנו במצב מאוזן", אמר לה, "שינינו נשואים ואין בדעתנו להיפרד". והסמיך לדבריו את צחוקו המתגרה שמקניט אותה קמעה.

היא שמעה את יהודה מספר על ההזמנה לתת סדרת הרצאות ב"ייל" וראתה את הזר שולח בה מבטים כמצפה לשתפה בשיחה. מחשבה הבזיקה בראשה והחליטה שלא להתמהמה עוד. היא פרשה מהחבורה ושמה פניה אל פנים הבית. אחת העוזרות באה לקראתה נושאת מגש ועליו ספלי קפה. "אני רוצה לטלפן". אמרה והבחורה חייכה והמשיכה דרכה. הטלפון עמד בפרוזדור המוליך אל חדר-הילדים. שלושה צלצולים שמעה ולבסוף קולה המנומנם של האשה. זיעה קרה שטפה אותה ולא יכלה להוציא הגה מפיה. "הלו, הלו" נהמה האשה באוזנה. היא הניחה את השפופרת ונשענה רגע אל הקיר. אחרי-כך נמלטה לאמבטיה ונעלה את הדלת אחריה. בכואה של אשה מובסת הביטה בה במראה. עיניים קרועות לרווחה במין תמהון חסר תוחלת. שפתיים מפוסקות בשאלה שאין עליה תשובה ומצח מבריק הנותן בה הרגשה של דביקות וזוהמה. איזה רעיון מטורף לצלצל בשעה זו! מה עלולה לחשוב? ודאי שמעה את נשימתה! האם הוא לא בבית? כלל לא נתנה דעתה על כך. עתה יתעוררו בה חשדות. וכשיחזור תספר לו שהיה צלצול שהעיר אותה. הינחש? כך לפחות ידע שהיא חיפשה אותו. יקבל

שמעון בלס

צילום: דינה גונה

את האות. אבל איך יכול היה לעשות לה דבר כזה? משהו קרה. משהו בלתי צפוי קרה. מתי תדע? ואיך תדע? מכתב ממנו לא תקבל. שנה תמימה בלי מכתבים!

היא הוציאה מארנקה את תיבת האיפור וניגבה פניה בספוגית הפודרה. אחרי-כך התיזה בושם מצלוחית זעירה על אצילי זרועותיה ומאחורי אוזניה. פניה היו עתה חיוררים וחלקים, רק בזוויות עיניה התקמט העור קמטים וזרעורים. כיצד ייראו פניה לכשתשוב בעוד שנה? האם יתחדש הקשר? האם יתגעגע אליה כפי שהיא תתגעגע אליו? האם יקנא לה כפי שהיא תקנא לו? לא, אין איזון. זהו איזון מדומה, ארעי, חולף. כל עוד היא כאן נשמר האיזון, מי ערב להמשך? אין שוויון. גבר מקסים עם רעמה לבנה כעטרת מלכות. כך ימשיך להיות עוד שנים רבות. בעוד הקמילה תאמץ אותה אל חיקה הלך ואמץ. פקידה במשרד המשפטים, אשתו של מדען, אם לשני ילדים. יצור משוייך, זהותה נקבעת לפי זיכרונה, אין לה זהות משלה. "אנחנו לא נועדנו להיות זוג", אמר לה, "אם נתחתן עלולים אחרי-כך שלא נסבול אחד את השני". וכדרכו צחק את צחוקו המתגרה ונשק לה על אפה נשיקה לטפנית שהשאירה בו לחלוחית מדגדגת. היא עצמה את עיניה בבקשה לחוות בדמיונה את החוויות הנפלאות שחלפו כחלום לאורך שלוש שנות חברותם. אכן, שלוש שנים של שעות קטועות, של אהבה מתחדשת ללא הרף!

ואולי זו לטובה? וכי מה היה מועיל לה אילו פגשה אותו כאן? האם היתה יכולה לשיחח אתו ביחידות? ואיך הוא היה מרגיש את עצמו בתוך הקהל הזה ועוד עם אשתו? ואולי זאת הסיבה שהחליט לא לבוא? הוא שונא פרידות. מי אוהב? להיפגש באוירה עליזה, אמר. שינה את דעתו. ברגע האחרון? ואולי לא. למשרד לא הלכה היום ובבית לא היה איש כל שעות אחרי הצהריים. אין זו דרכו שלא להודיע. תשאל את רות. כעצם למה לא? סתם שאלה על ידיד. שאלה תמימה. סוף-סוף היא נוסעת בעוד שעות אחדות.

היא העבירה שפתון על שפתיה וסרקה את שערה. צריך להיראות טוב ולא לעורר השתוממות. אין גם סיבה. נשים רבות היו מאושרות להיות במקומה. בעל ששמו הולך לפניו, אוהב ודואג, ומאהב שיכול רק לעורר קנאה. "הנישואים מעניקים יציבות בחיים", אמר לה, "אבל יציבות היא כליאה בין כתלי הבית, היא קפאון. בעוד האהבה משוועת לחופש, להינתקות!" אכן, כך האהבה שלנו, חופשית, טהורה, אינה תלויה בדבר, אינה כלואה במסגרת הזמן או המקום. והיא תשא אותה בלבה בכל אשר תלך, תזכור את חווית הפגישה האחרונה, שכלל לא היתה אמורה להיות אחרונה. כאילו מחוץ לזמן היו. חבוקים בשכחת המציאות, גורפים מלוא חפניים מחסד הרגע. לא דיברו על פרידה, כאילו לא בעוד ימים אחדים שוב לא ייפגשו. רק בשובה הביתה, תפסה כי הזמן תיעתע בה וכי מחמת ההכנות לנסיעה והימצאותו של יהודה בבית לא תוכל לפגוש אותו. ניפגש אצל רות, אמר לה. והנה לא בא. שטות היתה לטלפן. מעידה קטנה. אם ידע יבין ויחייך. כך תמיד. כמורה התופס את תלמידו בשגגה. היא התלמידה, חסידת פילוסופית החיים שלו, פילוסופית האהבה שלו. את זכר הפגישה האחרונה תשא עמה. לא פגישת פרידה ולא טרם פרידה, פגישה שכולה הינתקות והתמסרות.

היא חזרה לסלון. יהודה ישב ליד שולחן וגבו מופנה אליה. מקטרת תקועה היתה בפיו. כך כשאין לו מה לומר, או כשדעתו מוסחת מדברי הזולת. היא מכירה אותו, האיש שמכירה ביותר. היא קרבה אליו והניחה ידה על שכמו. "איפה היית?" נפנה בהפתעה וקם ממקומו. גבי חייכה ושילבה זרועה בזרועו: "נלך?" רות באה לקראתם, "כבר הולכים?"

גבי חשבה שרק הודות ליציבות שיהודה מעניק לה היא יכולה להינתק ולזנק אל החופש. הכל יחסי. אין משיגים דבר אלא ביחס לדבר אחר. היא נתלתה בזרוע בעלה ועל פניה נסתמן חיוך מפויים.